

Handläggare
Anders Lundin
Telefon: 0850828861

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2021-06-15 p. 11

Årlig rapport för tillsyn av avloppsreningsverken 2020

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna rapporten ” Årlig rapport för tillsyn av avloppsreningsverken 2020”
2. Överlämna rapporten till Stockholm Vatten och Avfall AB

Anna Hadenius
Förvaltningschef

Gustaf Landahl
Avdelningschef

Sammanfattning

Stockholmarnas avlopp renas i tre reningsverk, Bromma och Henriksdals avloppsreningsverk samt Himmerfjärdsverket. De två förstnämnda ligger i Stockholms stad och det tredje i Botkyrka kommun.

Tillsynsrapporten handlar om tillsynen av Bromma och Henriksdals avloppsreningsverk samt avloppsledningsnätet i Stockholm under 2020. Både reningsverken och ledningsnätet ägs och sköts av Stockholm Vatten och Avfall AB (SVOA). Rapporten innehåller även uppgifter om driften av Eolshälls pumpstation. Anläggningen ägs av Sydvästra stockholmsregionens va-verksaktiebolag (SYVAB). Siffrorna i rapporten är hämtade från SVOA:s miljörapport för verksamhetsåret 2020 respektive SYVAB:s kvartalsrapporter för 2020.

Under 2020 renade de två reningsverken Bromma och Henriksdal ca 148 miljoner m³ avloppsvatten. Under den tiden var 1 240 000

personer anslutna till reningsverken (Stockholm plus ytterligare sex kommuner). Ytterligare ca 107 000 Stockholmare var anslutna till Himmerfjärdsverket via pumpstationen i Eolshäll. År 2020 producerade Bromma och Henriksdal sammanlagt 77650 ton avvattnat slam. Av dessa uppfyllde 56 700 ton Revaq-krav för spridning på åkermark. Under 2020 producerade reningsverken nästan 19 miljoner normalkubikmeter rötgas varav allt gick till fordonsgasproduktion.

Under 2013 fattade SVOA (dåvarande Stockholm Vatten AB) ett inriktningsbeslut som innebär att Bromma reningsverk läggs ned och att avloppsvattnet leds i en ny tunnel till Henriksdals reningsverk. Efter tillståndsprövning, som inleddes 2015 har bolaget tagit det nya tillståndet i anspråk 1/10 2019. Bygget av den nya tunneln pågår för närvarande och beräknas bli klar 2029.

Under 2020 klarade bolaget samtliga tillståndsgivna villkor. Allt slam som producerades vid Bromma reningsverk samt 38 000 ton av 58 800 ton vid Henriksdals reningsverk klarar Revaqkraven för spridning på åkermark. Revaq är ett frivilligt kvalitets-säkringssystem som genom revisioner garanterar att slam håller kvalitet för spridning på åkermark. Revaqkraven är strängare än lagkraven.

Förvaltningens tillsyn innebär bl.a. att förvaltningen träffar reningsverken minst fyra gånger per år för att gå igenom respektive verks drift under det senaste kvartalet. Vid mötet diskuteras även kommande åtgärder som ska förbättra driften. Tre gånger per år träffar förvaltningen representanter för länets olika reningsverk, tillsynsmyndigheter och andra intressenter för att diskutera slamkvalitet och uppströmsarbete. I och med ombyggnationen av Henriksdal reningsverk träffar förvaltningen även projektgruppen tre till fyra gånger per år. Tre gånger per år träffar förvaltningen bolaget vad gäller frågor om ledningsnätet.

Utöver detta hanterar förvaltningen avvikelser och klagomål. Under 2020 hanterade förvaltningen 67 avvikelser på reningsverken och på ledningsnätet. De flesta avvikelserna handlar om bräddningar i samband med kraftig nederbörd, men det förekommer andra avvikelser om olika tekniska problem på verken som till exempel utsläpp av metangas. Under 2020 fick förvaltningen klagomål på lukt från Sicklaanläggningen samt på transporter av sprängsten från bergarbetena under Hammarbybacken. Även klagomål på buller från tunnelarbetena i Bromma har förekommit.

Under 2020 har det varit problem med vissa metaller i slammet. Silvervärdena i Henriksdals slam ökade under ett antal veckor på grund av ett utsläpp i Vasastan. De många tunnelprojekten i Stockholm har medfört att kromhalterna i slammet ökat. Krom finns som förorening i cement och beroende på varifrån cementen kommer ifrån får man olika kromhalter. Trafikverket har uppmärksammat på problemet och vidtagit åtgärder. Förvaltningen kan konstatera att halten av de flesta metaller i slammet från avloppsreningsverken sjunker om än långsammare. För bly var halterna 2020 det lägsta någonsin i slammet från både Bromma och Henriksdal och trenden med låga halter i slammet ser ut att fortsätta även om kurvan tenderar att plana ut för flera ämnen.

Centrala frågor som förvaltningen betonat vid tillsynskontakterna med SVOA är:

- att bolagets villkor i miljötillståndet följs
- att minska bräddningarna från avloppsnätet, i synnerhet till smårecipienterna och till den del av Mälaren som ligger inom vattenskyddsområdet för östra Mälaren
- att arbeta med stadens önskan att öka gasproduktionen genom att öka mängden rötat organiskt material
- att slamkvalitén uppfyller kraven på spridning på jordbruksmark
- att tillse att kraven i vattendirektivet innehålls
- att arbetet med energieffektiviseringen fortskrider
- att egenkontrollen utvecklas
- att störningarna från ombyggnationen av Henriksdals reningsverk minimeras
- bolagets uppströmsarbete med att aktivt minska föroreningarna till reningsverken och till recipienterna.
- Medverka vid provningar

Förvaltningen bedömer att samtliga av punkterna ovan har beaktats vid tillsynsarbetet dvs: bolagets villkor i miljötillståndet följs, arbetet med att minska bräddningarna från avloppsnätet pågår, att slamkvalitén uppfyller kraven, att tillse att kraven i vattendirektivet innehålls, att störningarna från ombyggnationen av Henriksdals reningsverk minimeras, att bolaget har ett väl fungerande uppströmsarbete. Vissa av punkterna ingår som en del av ombyggnationsarbetet.

För tillsynen finns tre nyckelindikatorer:

1. Andelen slam som enligt slamöverenskommelsen håller sådan kvalitet att det kan spridas på åkermark. Årsmål 100 %.

2. Halten fosfor i renat avloppsvatten till Saltsjön ska inte överstiga 0,3 mg/liter. Årsmål 100 %

3. Andel tillståndsgivna verksamheter som uppfyller tillståndets villkor. Årsmål 100 %

Under året fick ett parti slam undantas från spridning på åkermark p.g.a. höga silverhalter, se ovan. Den övriga indikatorerna uppfylls

Förvaltningen kan konstatera att de närmsta åren kommer vara kritiska och kräva ett intensivt tillsynsarbete på flera fronter. Dels kommer det ske flera stora ombyggnads- och nybyggnads projekt i form av ny stor avloppstunnel, flera mindre tunnlar och en omfattande ombyggnation av Henriksdalsverket med begränsad kapacitet som följd.

Under 2020 har förvaltningen träffat SVOA vid 14 tillfällen. Under 2020 har sedan pandemins utbrott mötena skett via Skype.

Tillsynsbesöken har minimerats då anläggningarna är klassade som samhällsviktiga funktioner. Det innebär att det är viktigt för driften att inte personalen blir smittade och att man därför är restriktiv till besök.

Förvaltningen bedömer att både SVOA och SYVAB har en väl fungerande egenkontroll.

Bilaga

Årlig rapport för tillsyn av avloppsreningsverken 2020